

Elev8-Living

RESUMÉ af konference

Introduktion

Hanne Kjær Jørgensen, Teknologisk Institut, Rørcentret
Niels Lützen arkitekter

Indledningsvis præsenterede Hanne de forskellige projekter og arrangementer som Vand i Byer (VIB) er engageret i og stillede spørgsmålet der skulle fungere som omdrejningspunkt for dagens arrangement, nemlig:

Skal VIB have en rolle i forbindelse med at udvikle prisbillige og bæredygtige byer?

Og hvis ja, hvilken?

Niels Lützen fulgte herefter op med at tale om de muligheder Danmark har ifm. at eksportere viden og teknologier til udvikling af prisbillige og bæredygtige byer i de tredjeverdenslande, hvor urbaniseringens udfordringer er størst.

I Danmark er vi gode til byudvikling og tekniske løsninger. Vi har efterhånden en lang historie med byggeforeninger og den almene sektor. Især den almene sektor i Danmark kan noget helt særligt. Den rummer 21% af landets befolkning og de forskellige boligafdelinger ledes i en demokratisk styring hvor beboerne får indflydelse. Der sker ligeledes en udvikling, da den danske regering siden midt 00'erne, har presset på for at få afskaffet de såkaldte ghettoområder. Nye boligstrukturer, ejerforhold, befolkningssammensætninger og tryghedsskabende indsatser og klimatilpasning er eksempler på områder hvor udviklingen har taget fart, og som er potentielle eksportvarer.

En vigtig pointe fra Niels Lützen var, at VIB skal gøre sig bevidst om deres tilgang til ønsket om at eksportere til disse markeder. Er VIB en legeplads for de rige, eller en platform der kan være med til at skabe et værdigt og bæredygtigt eksistensgrundlag for de fattige?

Kerneudfordringen omkring boligmangel i udviklingslande, trends og mulige løsninger! - På hvilket niveau kan teknikken bruges?

Anton Benjamin Ryslinge, Formand for Arkitekter Uden Grænser (AUG)

Indledningsvis skabte Anton et overblik over hvilke kerneudfordringer slummen er underlagt. 800 mill. mennesker lever verden over i slum. Mangel på kloakering og vandafledning skaber oversvømmelser og fugtige forhold hvor bl.a. sygdomme kan spredes. Myndighedernes manglende affaldshåndtering har nogle steder skabt uholdbare situationer hvor private skraldefirmaer tjener penge på at afskaffe sig med affaldet ved at dumpe det midt i slumområder. Koblet med den ukontrolleret og manglende kortlægning af de hastigt voksende slumområder, har indbyggerne ingen mulighed for at modarbejde deres kvarter i at blive oversvømmet af affald.

Affaldet bliver efterfølgende brugt til landfyld ved de kystnære områder for at udvide bosættelserne yderligere. Større slumkvarterer er derfor decideret bygget på affald – hvilket leder til et stigende og omfattende forureningsproblem for både mennesker og naturen.

Efterfølgende præsenterede Anton de 3 trends der er de bærende forhold i den vanskelige opgave som udviklingslandene står overfor:

1. Byernes befolkningstilvækst har overhalet den rurale + byernes tilvækst vokser uafhængigt af tilstrømningen fra landet.
2. Udviklingslandenes urbane areal vil tredobles ml. 2000-2030 – leder til øget jordpriser, spekulation og kræver enorme ressourcer
3. Urban jord koncentrerer på færre hænder – skaber et slummarked bygget på leje og har skabt "slum-lords"

Vi fik indblik i nogle af AUGs arbejder i slumområder i Afrika, hvor bl.a. et biocenter i Kibera, Kenya tog form som en bygning kombineret med sanitet (toilet & bad), biogasproduktion, kiosk og fælleslokaler i en og samme bygning.

Afslutningsvis præsenterede Anton en ny model skabt af FN (UN-Habitat) ved navn PILaR (Participatory and Inclusive Land Readjustment) der i sin enkelthed går ud at myndighederne facilitere en forhandlingsproces med jordejere om at omfordele og udvikle udvalgte områder for at forbedre infrastruktur og levevilkår i byen.

Antons gennemgående budskab, er at gode, og vedvarende resultater opnås ved at arbejde sammen med lokalbefolkningen og deres egne organisationer, bla. for at undgå den omfattende korruption. Lokalbefolkningen skal desuden uddannes igennem forløbet.

10:10 Bæredygtig byudvikling. Afrikanske Storbyer: Migration, Bosætning og Infrastruktur v/ Jørgen Eskemose, Arkitektskolen

Et generelt forhold der gør sig gældende for mange afrikanske storbyer er den enorme og ukontrollerede byudvikling. En tiltagende migration fra land til by har skabt ukontrolleret byvækst, hvor boligmanglens store problem har skabt enorme områder med karakter som slum. Eskemose gjorde konferencedeltagerne opmærksomme på, at Danmark selv engang undergik et hastigt bosættelseskift fra land til by, og at dette heller ikke var uden problemer.

Logistikken i slummen blev understreget som en væsentlig udfordring da slummen lider under manglerne af kloakering, affaldshåndtering, adgang for biler, afvanding af regnvand samt dårligt funderet huse. En løsning herpå kunne være PILaR som Anton Ryslinge introducerede i forrige oplæg.

En anden interessant fortælling drejede sig om de sanitære forhold i. I slummen er der begrænset til ingen kloakering. Det blev bl.a. eksemplificeret ved en historie om at indbyggerne ville forrette deres nødtørft i en pose, hvorefter vedkommende ville kaste den så langt over hustagene som muligt for på den måde at "skylle ud". Dette meget illustrative eksempel gav alle konferencedeltageren et meget intimt billede af vilkårene ved at bo og leve i slummen.

Eskemose har bl.a. arbejdet med projekter sammen med AUG vedr. boligmangel og fokus på boligernes kvalitet og pris. Projekterne har konkret arbejdet på at udvikle alternative boligproduktionsformer med muligheden for masseproduktion for øje. Hovedpunkterne var at udnytte lokale materialer (træ), lokale hænder, og især muligheden for tættere bebyggelse i op til 2-etager enten solitærhuse, rækkehuse eller gårdhuse.

Der kan læses mere om projektet her: <http://casasmelhoradas.com/>

Hvordan bygger vi nye byer samtidig med at vi integrerer natur og biodiversitet?

Carsten Fjordbak, Cowi

Carsten Fjordbak gav os et indblik i byernes samspil og urbaniseringens påvirkning på biodiversiteten i urbane områder. Til dette formål fortalte han indledningsvis om en ny rapport ved navn Cities and Biodiversity Outlook (CBO). Rapporten er den første opsummering og evaluering over den globale urbane udvikling og dennes påvirkning på biodiversiteten og økosystemtjenesterne ud fra en nutidig kontekst og med en fremskrivning til 2030. I rapporten fremhæves 10 nøglebudskaber for hvordan man kan styrke og øge en bæredygtig be- og udnyttelse af naturressourcerne i en bymæssig sammenhæng.

Carsten Fjordbak adresserer et fokusproblem angående tilgangen til urbaniseringens fremtidige udfordringer; der fokuseres primært på de grå elementer i byerne f.eks. infrastruktur, boligområder, sanitet og kloak. Det er altafgørende at vi begynder at internalisere økosystemtjenesterne i de fremtidige byplaner.

Carsten kom også ind på den gængse opfattelse af bynatur og natur i byen. Byen rummer måske ikke de store pattedyr, der har en enorm symbolsk - og biologisk - betydning, da mange arter er udrykningstruede pga. hastigt voksende befolkningstal, opdyrkning af naturområder og ukontrolleret byvækst. Bynaturen er til stede i alle områder af byen, som Carsten illustrerede med en analyse af godsbaneområdet i Århus, som de fleste betragter som goldt, men som rummer bøde sjældne plante- og dyrearter.

Naturen er blevet menneskets ansvar. Hvis vi vil bevare de økosystemer, opretholde en biodiversitet og beskytte arterne mod udryddelse er det vores ansvar, som vi må tage på os.

MUDP: Om hvordan vi finansierer nye projekter

Johannes Jørgen Gaard, Svana

Johannes gjorde konferencedeltagerne opmærksomme på en særlig dansktilskudsordning ved navn MUDP (Miljøteknologisk Udviklings og Demonstrationsprogram). Det er en særlig tilskudsordning hvis formål er at bidrage til ”...at sikre et bedre miljø samtidigt med, at der skabes nye muligheder for eksport og grønne produktionsarbejdspladser i Danmark.”

MUDP er altså med andre ord, en pulje som medlemmerne af netværket VIB kan tage med i sine overvejelser mht. finansiering af innovative udviklings. Og demonstrationsprojekter inden for følgende miljøtemaer:

- Vand og klimatilpasning
- Cirkulær økonomi med fokus på forebyggelse og genanvendelse af ressourcer
- Renere luft og mindre støj
- Færre problematiske kemikalier
- Industriens miljøindsats
- Økologiske og bæredygtigt byggeri

MICRO MACRO HABITAT – om microlandsbyer

Niels Peter Flint, Npflint Consultancy

Niels Peter Flint var den sidste oplægsholder på temadagen, og emnet for hans oplæg drejede sig om et nyt selvopfundet boligkoncept; Micro Macro Habitat (MMH) – future living houses & villages.

MMH er et koncept der handler om at udvikle og designe fremtidens nye bo-fællesskaber. Det handler om at skabe livs- og bo-glæde i nye bomiljøer, hvor bæredygtighedstanken er det bærende element på alle niveauer. Konceptet bygger på tre overordnede strukturelle dogmer; For det første, skal MMH-boliger bygges i mindre størrelser end nutidens standarder for nye boligbyggerier, for at mindske brugen af ressourcer til byggeri og gøre boligen mere energieffektiv. Ligeledes skal rum og inventar skal gøres multifunktionelt og enhver bolig skal have driv-glas-/udestuer som del af boligen, for at udnytte solenergi, skabe forbindelse mellem inde og ude og bruges som et fleksibelt rum med flere uformelle brugsfunktioner.

For det andet, skal MMH have karakter som kompakt bebyggelse. Ved at bygge tæt skabes der mere plads til naturen.

For det tredje skal MH bygges som mobile huse på pæle. Dette giver stor fleksibilitet til at flytte boligerne rundt og minimere miljøaftrykket på den givne lokalitet.

MMH er også baseret på en række grundværdier. Herunder kan nævnes:

- Komfort
- Flexibilitet
- Fællesskab
- Smart energy

MMH er oprindeligt tænkt som et alternativ til den måde vi i vesten bor på i dag. Det er et forsøg på at gøre boliglivet mere simpelt og samtidig reducere miljøaftrykket på kloden vides muligt. Niels Peter Flint trak derfor streger til de foregående problemstillinger og udfordringer som blev nævnt i oplæggene vedr. livet i slummen. Mange af MMHs principper for fremtidens boligfællesskaber mente han kunne fungere som potentielle løsninger på slummens og den stigende urbaniserings udfordringer.